

จิตคือพุทธะ

พระธรรมเทศนาโดย พระราชวุฒาจารย์ หรือ หลวงปู่ ดุลย์ อดุลโล

Mind is the Enlightened One

English Translation of a Dhamma Discourse

พระพุทธเจ้าทั้งปวง เทียบกับเราทั้งสิ้น ไม่ได้เป็นอะไรเลย นอกจากเป็นเพียงจิตหนึ่ง. นอกจากจิตหนึ่งแล้ว ไม่ได้มีอะไรตั้งอยู่เลย. จิตหนึ่งซึ่งปราศจากการตั้งต้นนี้เป็นสิ่งที่มีได้เกิดขึ้น หรือไม่อาจจะถูกทำลายได้เลย. มันไม่ใช่เป็นของมีสีเขียว หรือสีเหลือง และไม่มีทั้งรูป ไม่มีทั้งการปรากฏ มันไม่ถูกนับรวมอยู่ในบรรดาสิ่งที่มีการตั้งอยู่และไม่มีที่ตั้งอยู่ ไม่อาจจะลงความเห็นว่าเป็นของใหม่หรือของเก่า มันไม่ใช่ของยาว ของสั้น ของใหญ่ ของเล็ก ทั้งนี้เพราะมันอยู่เหนือขอบเขตเหนือการวัด เหนือการตั้งชื่อ เหนือการทิ้งร่องรอยไว้ และแม้การเปรียบเทียบทั้งหมดทั้งสิ้น.

All the Buddhas, compared to us all, are not something except for being just a mind. Other than One Mind, there is nothing (permanently) existed. One Mind, which has no beginning, is one thing that was not born, and can not be destroyed. It is not an entity that has a green or yellow color, neither has its physical form, nor appearance. It is not categorized with numerous things that existed, or not existed. It can not be judged as new or old entity. It is neither a long entity, a short entity, a big entity, a small entity. All of this, because it is above limit, beyond measurement, above naming, beyond leaving any traces, and even beyond all comparisons.

จิตหนึ่งนี้เป็นสิ่งที่เราเห็นว่าดำตาเราอยู่แท้ๆ แต่จงลองไปใช้เหตุผลว่ามันเป็นอะไรดูเข้า เราจะหล่นลงไปสู่ความผิดพลาดทันที สิ่งนี้มันเป็นเหมือนกับความว่าง อันปราศจากขอบ ทุกๆ ด้าน ซึ่งไม่อาจจะหยั่งหรือวัดได้. จิตหนึ่งนี้เท่านั้นเป็นพุทธะ ไม่มีความแตกต่างระหว่าง พุทธะกับสัตว์โลกทั้งหลาย เพียงแต่ว่าสัตว์โลกทั้งหลายไปยึดมั่นต่อรูปธรรมต่างๆ เสีย และเพราะเหตุนี้ เขาจึงแสวงหาพุทธภาวะจากภายนอก การแสวงหาของสัตว์เหล่านั้นนั่นเองทำให้เขาพลาดจากพุทธภาวะ. การทำเช่นนี้ เท่ากับ การใช้สิ่งที่เป็นพุทธะให้เทียบแสวงหาพุทธะ และการใช้จิตให้เทียบจับฉวยจิต แม้ว่าเขาเหล่านั้นจะพยายามจนสุดความสามารถของเขา อยู่ตั้งกับปีหนึ่งเต็มๆ เขาก็จะไม่สามารถถึงภาวะพุทธภาวะได้เลย.

The One Mind is the thing we (with developed mind can) really see in front of our eyes, but try using reason to judge what it is, we will immediately drop down into fault. This thing is like an empty space, which lacks margin on all side, that can neither be probed nor measured. Only this One Mind is the Enlighten One (the Omniscience, the Buddha). There is no distinction between the Enlighten One and all animals of the World, just only that the World's creatures are holding onto physical entities. And because of that, they (Bodhisatvas aspiring to be future Buddhas) thus seek (a path) for Buddhahood externally (which involves physical entities). Such seeks by each of those people made ones missed the Buddha's (and Arahant's) status. Doing such thing was equivalent to using a thing that is the Enlighten One to search for the Enlighten One, or to use a mind to hunt and grab a mind. Although each of them might try one's best for a full eon (of repeated reincarnations), he would not be able to access the state of Buddhahood at all.

เขาไม่รู้ว่า ถ้าเขาเองเพียงแต่หยุดความคิดปรุงแต่งและหมดความกระวนกระวายเพราะการแสวงหาเสียเท่านั้น พุทธะก็จะปรากฏตรงหน้าเขา เพราะว่าจิตนี้คือพุทธะนั้นเอง และพุทธะคือสิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายทั้งปวงนั่นเอง สิ่งๆ นี้ เมื่อปรากฏอยู่ที่สามัญสัตว์จะเป็นสิ่งเล็กน้อยก็หาไม่ และเมื่อปรากฏอยู่ที่พระพุทเจ้าทั้งหลายจะเป็นสิ่งใหญ่หลวงก็หาไม่

He did not know that, if only he would stop ideas that modified (the mind), and run out of agitations due to seekings, then Buddha(hood) would appear in front of him. Because this mind is the Enlightened One. The Enlightened One is all living creatures. When this thing appeared at a mundane (unawakened / un-enlightened) animal (man included), it was not insignificant thing. When it appeared at (the minds of) all the (past) Buddhas, (however), it was not (seen as a) magnificent thing either.

สำหรับการบำเพ็ญปารมิตาทั้ง ๖ กิติ การบำเพ็ญข้อวัตรปฏิบัติที่คล้ายๆ กันอีกเป็นจำนวนมากก็ดี หรือการได้บุญมากมายนับไม่ถ้วน เหมือนจำนวนเม็ดทรายในแม่น้ำคงคาแลก็ดี เหล่านี้มันจะคิดดูเถิด ถ้าเราเป็นผู้สมบูรณ์โดยสัจจะพื้นฐานในทุกกรณีอยู่แล้ว คือเป็นจิตหนึ่ง หรือ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพุทธะทั้งหลายอยู่แล้ว เราก็ไม่ควรพยายามจะเพิ่มเติมอะไรให้แก่สิ่งที่สมบูรณ์อยู่แล้วนั้น ด้วยการบำเพ็ญวัตรปฏิบัติต่างๆ ซึ่งไร้ความหมายเหล่านั้นไม่ใช่หรือ เมื่อมีโอกาสอำนวยให้ทำก็ทำมันไป และเมื่อโอกาสผ่านไปแล้ว อยู่เฉยๆ ก็แล้วกัน

For the practice of 6 Paramitas, in one case, or to practice other similar (self-imposed) numerous duties, in another case, or to gain innumerable merits as many as grains of sands in the Ganges river, on the other case, all these, please do think (carefully). If we are already perfect by the fundamental truth in every case, that is the One Mind, or is already the One with all the Buddhas, (then) we should not try to add anything extras to the thing that is already perfect, by practicing various rituals that are meaningless. Isn't that right? Whenever there is an opportunity to do, just do it, and when the chance had passed, (one) had better just stay calm.

ถ้าเรายังไม่เห็นตระหนกอย่างเด็ดขาดลงไปว่า จิตนั้นคือพุทธะกิติ และถ้าเรายังยึดมั่นถือมั่นต่อรูปธรรมต่างๆ อยู่กิติ ต่อวัตรปฏิบัติต่างๆ อยู่กิติ และต่อวิธีการบำเพ็ญบุญกุศลต่างๆ กิติ แนวความคิดของเราก็ยังคงผิดพลาดอยู่และไม่เข้าร่องเข้ารอยกันกับทางทางโน้นเสียเลย จิตหนึ่งนั้นเท่านั้นคือพุทธะ ไม่มีพุทธะอื่นใดที่ไหนอีก ไม่มีจิตอื่นใดที่ไหนอีก มันแจ่มจ้าและไร้ตำหนิเช่นเดียวกับความว่าง คือ มันไม่มีรูปร่างและปรากฏการณ์ใดๆ เลย การใช้จิตของเราให้ปรุงแต่งความคิดฝันต่างๆ นั้น เท่ากับเราทิ้งเนื้อหาอันเป็นสาระเสีย แล้วไปผูกพันตัวเองอยู่กับรูปธรรมซึ่งเป็นเหมือนกับเปลือก พุทธะซึ่งมีอยู่ตลอดเวลาโน้น ไม่ใช่พุทธะของความยึดมั่นถือมั่น

If we have not decisively realized that a mind is the Enlightened One, for one, and then we seize firmly toward various physical objects, for another, or toward various routine practices, for another, or toward various merit & beneficial actions, for another, our concepts are still erroneous and not in-line at all with the (right) path (to) over there (of the Buddhahood).

This One Mind is the Enlightened Mind. There is not another awaken one elsewhere. No other minds (permanently existed) anywhere else. It is so brightly clear, without imperfection, just like the emptiness do, that is. It has no shape and no phenomenon of any type at all. To use a mind to imagine or dream (of it) in various ways is equivalent to our leaving out the essence, and tie oneself to physical entities (instead), which is analogous to a (outer) skin. The Omniscience which is eternally present, is

not the 'knower of grabbing'.

การปฏิบัติปารมิตาทั้ง ๖ และการบำเพ็ญข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ ที่คล้ายคลึงกันอีกเป็นจำนวนนับไม่ถ้วน ด้วยเจตนาที่จะเป็นพุทธะสักองค์หนึ่งนั้น เป็นการปฏิบัติชนิดคืบหน้าทีละขั้นๆ แต่พุทธะซึ่งมีอยู่ตลอดกาลดังที่กล่าวแล้วนั้น หาใช่พุทธะที่ลูถึงได้ด้วยการปฏิบัติเป็นขั้นๆ เช่นนั้นไม่ เรื่องมันเป็นเพียงแต่ตื่น และลืมตา ต่อจิตหนึ่งนั้นเท่านั้น และไม่มีอะไรที่จะต้องบรรลุถึงอะไร นี่แหละคือพุทธะที่แท้จริง พุทธะและสัตว์โลกทั้งหลายคือจิตหนึ่งนี้เท่านั้น ไม่มีอะไรอื่นนอกไปจากนี้อีกแล้ว.

Practicing the 6 Paramita, and practicing other similar innumerable routines with an intention to become an Enlightened One, is a kind of step-by-step exertions. But the Enlightened One that is eternally present as mentioned, is not the Enlightened One that can be reached by such step-wise practices. It is just only the matter of 'awake' or 'open the eyes' for the One Mind. There is nothing to be reached. This is the genuine Buddha (the Omniscience). Buddha and animal of the World is this One Mind, nothing else beyond this any more.

จิตเป็นเหมือนกับความว่างซึ่งภายในนั้นไม่มีความสับสน และความไม่ตีต่างๆ ดังจะเห็นได้ในเมื่อดวงอาทิตย์ผ่านไปในช่วงนั้น ย่อมส่องแสงไปได้ทั้งสี่มุมโลก เพราะว่าเมื่อพระอาทิตย์ขึ้นย่อมให้ความสว่างทั่วทั้งพื้นโลก ความว่างที่แท้จริงนั้น มันก็ไม่ได้สว่างขึ้น และเมื่อพระอาทิตย์ตกความว่างก็ไม่ได้มืดลง ปรากฏการณ์ของความสว่างและความมืดย่อมสลับเปลี่ยนซึ่งกันและกัน แต่ธรรมชาติของความว่างนั้นยังคงไม่เปลี่ยนแปลงอยู่นั่นเอง จิตของพุทธะและของสัตว์โลกทั้งหลายก็เป็นเช่นนั้น

Mind is like an empty space, whose inside has no confusion and no bad things. As we can see when the sun moves in space, shining its light to all 4 corners of the earth. Because when the sun rises, it thus gives luminosity to the entire terrains. (But for) the true emptiness, it is not brighten, and when the sun sets, the emptiness is not darken either. The phenomenon of brightness and darkness always alternate each other, yet the nature of emptiness is still unchanged. Mind of the Buddha, and minds of all World's creatures are like that.

ถ้ามองดูพุทธะว่าเป็นผู้แสดงออกซึ่งความปรากฏของสิ่งที่บริสุทธิ์ ผ่องใสและรู้แจ้งก็ดี หรือมองดูสัตว์โลกทั้งหลายว่าเป็นผู้แสดงออกซึ่งความปรากฏของสิ่งที่โง่งามมืดมนและมีอาการสับสนก็ตีความรู้สึกนึกคิดเหล่านี้ อันเป็นผลสืบมาจากความยึดมั่นต่อรูปธรรมนั้น จะกันเราเอาไว้เสียจากความรู้อันสูงสุด ถึงแม้ว่าเราจะได้ปฏิบัติมาตลอดก็กับปีนับไม่ถ้วน ประดุจเม็ดทรายในแม่น้ำคงคาแล้วก็ตาม มีแต่จิตหนึ่งนี้เท่านั้น และไม่มีสิ่งใดแม้แต่อนุภาคเดียวที่จะอิงอาศัยได้เพราะว่าจิตนั้นเองคือพุทธะ

If one look upon the Buddha as the one who expressed the appearance of the purity, brightness, and omniscience, on one hand, or to look to all of the world's animals, whose (minds) expressed the appearance of foolishness, dullness, and have unconscious characteristics, on the other hand, These considerations, which is a result from our tight-holding onto physical objects, will prevent us from (reaching) the ultimate knowledge. Although we may have practiced (to improve one's mind) for countless eons (of one reincarnated lives), as (many as) grains of sands in the Ganges river. (Yet) There is the only One Mind, (there is) no other thing, (not) even a single (physical) particle, that (one) can rely upon, because the mind itself is the Omniscience.

เมื่อพวกเราเป็นผู้มักศึกษาเรื่องทาง ทางโน้น ยังไม่ลืมตาต่อสิ่งที่ป็นสภาวะ กล่าวคือจิตนี้ พวกเรา

จะปิดบังจิตนั้นเสีย ด้วยความคิดปรุงแต่งของเราเอง พวกเราจะแสวงหาพุทธะนอกตัวเราเอง พวกเรายังคงยึดมั่นถือมั่นต่อรูปธรรมทั้งหลาย ต่อการปฏิบัติเมานุญต่างๆ ในอื่นๆ ทำนองนั้น ทั้งหมดนี้เป็นอันตราย ไม่ใช่หนทางอันนำไปสู่ความรู้อันสูงสุดที่กล่าวนั้นแต่อย่างใดเลย

When we were just students (still learning) about the story of that (right) 'path' (of the Buddha's toward Enlightenment), not yet open the eyes to thing that is the essence, that is this mind, we would (unknowingly) cover that mind (from seeing the truth) with our own thought additives. We would seek to find the Knower outside of our own body. We would still hold tight onto all physical entities, to various practices of merit-intoxication and other such things. All these (attachments) are dangerous, not the way to the utmost knowledge at all.

เนื้อแท้แห่งสิ่งสูงสุดสิ่งนั้น โดยภายในแล้วย่อมเหมือนกับท่อนไม้หรือก้อนหิน คือภายในนั้นปราศจากความเคลื่อนไหว และโดยภายนอกแล้วย่อมเหมือนกับความว่าง กล่าวคือ ปราศจากขอบเขตหรือสิ่งกีดขวางใดๆ สิ่งนี้มันไม่ใช่ฝ่ายนามธรรมหรือฝ่ายรูปธรรม มันไม่มีที่ตั้งเฉพาะ ไม่มีรูปร่าง และไม่อาจจะหายไปได้เลย

The substance of this highest entity, internally, is thus similar to that of a wood log or a stone, that is lack of internal movement, and externally is thus similar to voidness, which means lack of (limiting) boundary or any obstruction. This thing is neither an abstract nor physical category. It has no specific location. It has no shape, and can not disappear at all.

จิตนี้ไม่ใช่จิตซึ่งเป็นความคิดปรุงแต่ง มันเป็นสิ่งซึ่งอยู่ต่างหาก ปราศจากการเกี่ยวข้องกับรูปธรรมโดยสิ้นเชิง ฉะนั้น พระพุทธเจ้าทั้งหลาย และสัตว์โลกทั้งปวงก็เป็นเช่นนั้น ถ้าพวกเราเพียงแต่สามารถปลดปล่อยตนเองออกจากความคิดปรุงแต่งเท่านั้น พวกเราจะประสบความสำเร็จทุกอย่าง

This (One) Mind is not the mind that thinks and add up mental defilements. It is the entity that stays separately, completely lacking involvement with physical entities. So (the mind of) all the Buddhas and the world's creatures are like that. If each of us just strip oneself from the thinking ingredients, each of us will meet every success.

หลักธรรมแท้จริงก็คือจิตนั่นเอง ซึ่งถ้านอกไปจากนั้นแล้วมันก็ไม่มีหลักธรรมใดๆ เลย จิตนั้นแหละคือหลักธรรม ซึ่งถ้านอกไปจากนั้นแล้วมันก็ไม่ใช่จิต จิตนั้น โดยตัวมันเองก็ไม่ใช่จิต แต่ถึงกระนั้นมันก็ยังไม่ใช่มีจิต การที่จะกล่าวว่าจิตนั้นมีไม่ใช่จิต ดั่งนี้นั้นแหละ ย่อมหมายถึง สิ่งบางสิ่งซึ่งมีอยู่จริง สิ่งนี้มันอยู่เหนือคำพูด ของจงเลิกละความคิดและการอธิบายเสียให้หมดสิ้น เมื่อนั้นเราอาจจะกล่าวได้ว่า คลองแห่งคำพูดก็ได้ถูกตัดขาดไปแล้ว และพฤติของจิตก็ถูกเพิกถอนขึ้นสิ้นเชิงแล้ว

The true dhamma entity is the mind. Other than that, they are no (other ultimate) dhamma principle. The mind is the dhamma principle. Other than that, they are not the mind. But that (One) Mind, by itself is not a mind, although it is not a 'not-mind'. Saying that the mind is not a mind, this thus means something truly exists. This thing is beyond verbal explanation. Let's stop thinking and explanation altogether, after which, we may then say that, verbal channel has been severed, and behavior of the mind is totally evoked.

จิตนี้คือพุทธโยนิอันบริสุทธิ์ ซึ่งมีประจำอยู่แล้วในคนทุกคน สัตว์ซึ่งมีความรู้สึกนึกคิด กระตุกกระตักได้ทั้งหมดก็ดี พระพุทธเจ้าพร้อมทั้งพระโพธิสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงก็ดี ล้วนแต่เป็นของแห่งธรรมชาติอันหนึ่งเท่านั้น และไม่แตกต่างกันเลย ความแตกต่างทั้งหลายเกิดขึ้นจากเราคิดผิดๆ เท่านั้น ย่อมนำเราไปสู่การก่อสร้างกรรมทั้งหลายทั้งปวงทุกชนิดไม่มีหยุด

This mind is the pure Origin of the Enlightened One, that is already existed inside everyone. Any animals that have feelings, thinkings, can wiggle, on one hand, and all the (past) Buddhas, together with Bodhisattvas on the other hand, are all belongs to this natural entity and not different at all. Any difference only arose from our misconceptions, thus leading us to creating non-stop various Karma actions of all sorts.

ธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะดั้งเดิมของเรานั้น โดยความจริงอันสูงสุดแล้ว เป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายแห่งความเป็นตัวตนแม้แต่สักปรมมาณเดียว นั่นคือความว่าง เป็นสิ่งที่มีอยู่ในที่ทุกแห่งสงบเยียบ และไม่มีอะไรเจือปน มันเป็นส่วนดีสุดที่รุ่งเรืองและเร็นลับ และก็หมัดกันเพียงเท่านั้นเอง จงเข้าไปสู่สิ่งนี้ให้ลึกซึ้ง โดยการลืมนำต่อสิ่งนี้ด้วยตัวเราเอง สิ่งซึ่งอยู่ต่อหน้าเรานี้แหละ คือสิ่งสิ่งนั้น ในอัคราที่เต็มทั้งหมดทั้งสิ้น และสมบูรณ์ถึงที่สุดแล้ว ไม่มีอะไรนอกไปจากนี้อีกแล้ว

The nature of our primordial Enlightened state, by the ultimate truth, is the thing that has no sign with regard to selfness in even a single atom. That is the emptiness, as the entity that exists everywhere, is serene, and there is nothing to taint it. It is the peacefulness that is (so) bright and (yet) enigmatic, and that is all. Do come toward this thing with deep appreciation, by opening the (inner) eyes to this thing by ourselves. This thing in front of our faces is that thing, in its fullest capacity, in its entirety, and is perfect to the extreme. There is nothing beyond this any more.

จิตคือพุทธะสิ่งสูงสุด มันย่อมรวมสิ่งทุกอย่างเข้าไปในตัวมันทั้งหมด นับแต่พระพุทธเจ้าที่ตรัสรู้แล้วทั้งหลายเป็นสิ่งที่สูงสุดในเบื้องสูง ลงไปจนกระทั่งถึงสัตว์ประเภทที่ต่ำต้อยที่สุด ซึ่งเป็นสัตว์เลื้อยคลานด้วยออก และแมลงต่างๆ เป็นที่ต่ำในเบื้องต่ำ สิ่งเหล่านี้ทุกสิ่ง มันย่อมมีส่วนแห่งความเป็นพุทธะเท่ากันหมด และทุกๆ สิ่งมีเนื้อหาเป็นอันเดียวกันกับพุทธะ อยู่ตลอดเวลา

The (One) mind is the Omniscience, the highest, it thus comprises of everything with itself altogether, ranging from the Buddhas who have been enlightened as the upper extreme, down to the humblest types of animals, (such as) the reptiles that move by their chests and insects as the lowest extreme, these things, everything thus has its part which is the Enlightend One on equal term. And everything has the same essence as the One Mind. So all animals, entirely, are the things having the same essence as the Buddha all the time.

ถ้าเราเพียงแต่สามารถทำความเข้าใจในจิตของเราเองนี้ได้สำเร็จ แล้วค้นพบธรรมชาติอันแท้จริงของเราเองได้ ด้วยความเข้าใจอันนั้นเท่านั้น มันก็จะเป็นที่แน่นอนว่า ไม่มีอะไรที่พวกเราจำเป็นต้องแสวงหาแม้แต่อย่างใดเลย

If we just can make successful comprehension inside our mind and discover the true nature of ourselves, only with this understanding, it would be certain that there is

nothing (external) compelling to search for at all.

จิตของเรานั้น ถ้าเราทำความสงบอยู่จริงๆ เว้นขาดจากการคิดนึก ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวของจิต แม้ที่น้อยที่สุดเสียให้ได้จริงๆ ตัวแท้ของมันก็จะปรากฏออกมาเป็นความว่าง แล้วเราก็จะได้พบว่า มันเป็นเรื่องที่ปราศจากรูป มันไม่ได้กินเนื้อที่อะไร ในที่ไหน แม้แต่จุดเดียว มันไม่ได้ตกลงสู่การบัญญัติว่าเป็นพวกที่มีความเป็นอยู่ หรือไม่มีความเป็นอยู่แม้แต่ประการใดเลย เพราะเหตุที่สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เรารู้สึกไม่ได้โดยทางอายตนะ เพราะจิตซึ่งเป็นธรรมชาติที่แท้ของคนเรานั้น มันเป็นกรรมหรือเป็นกำเนิด ไม่ได้มีใครทำให้เกิดขึ้นและไม่อาจถูกทำลายได้เลย

Our mind, if we truly make the tranquility to stay, breaking off from (any) thinking that is a movement of the mind even to the least, upon having truly accomplished that, (then) its true identity will reveal as emptiness. And we would find that it is the entity without physical form. It does not occupy any space, even a tiny spot. It does not fall into conventional naming as either existence or non-existence in any way, because this thing can not be felt by the (5) senses. Because the mind, which is the true nature of human beings, is the 'uterus' or the origin. Nobody created it, and it can not be destroyed.

ในการทำปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ นั้น มันเปลี่ยนรูปของมันเองออกมาเป็นปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อสะดวกในการพูด เราพูดถึงจิตในฐานะที่เป็นตัวสติปัญญา แต่ในขณะที่มันไม่ได้ทำการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม คือ ไม่ได้เป็นตัวสติปัญญาที่คิดนึก หรือสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมานั้น มันเป็นเรื่องที่ไม่อาจถูกกล่าวถึงในการที่จะบัญญัติว่ามันเป็นความมีอยู่หรือไม่ใช่ความมีอยู่

In reactionary responses to various environments, it changes its form into various phenomena. For convenience in conversation, we (often) mentioned of the mind as the entity of intelligence. But whenever it does not respond to environment, that is not the intelligence to think or to imagine, or to create anything. It can not be said, by convention, as there is its existence or non-existence.

มากไปกว่านั้นอีก แม้ในขณะที่มันทำหน้าที่สร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นมา ในฐานะที่ตอบสนองต่อกฎแห่งความเป็นเหตุและผลของมันและกันนั้น มันก็ยังเป็นสิ่งที่เรารู้สึกไม่ได้โดยทางอายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และ มโนทวาร อยู่นั่นเอง ถ้าเราทราบความเป็นจริงข้อนี้ เราต้องทำความสงบเสียอยู่ในภาวะแห่งความไม่มีอะไรในขณะนั้น พวกเรากำลังเดินอยู่แล้วในทางแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย โดยแท้จริง ดังนั้นเราควรเจริญจิตให้หยุดอยู่บนความไม่มีอะไรเลยทั้งสิ้น

Moreover, even while it is serving a duty to construct things up, in the capacity to response to the rule of mutual cause and effect, it is still the thing which can not be sensed by the perception channels of eyes, ears, nose, tongue, body, and mind. Had we known of this fact, (and if) we make perfect calmness in the status of having nothing (to perceive) during that time, we are already walking along the true path of the (past) Buddhas. Therefore we should develop the mind to stop (thinking and) stay on the complete nothingness.

มูลธาตุทั้ง ๕ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นวิญญาณนั้นมันเป็นของว่าง และมูลธาตุทั้ง ๔ ของรูปกายนั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ประกอบกันขึ้นเป็นตัวของเรา. จิตจริงแท้ นั้น ไม่มีรูปร่าง และไม่มีอาการมา ไม่มีอาการไป. ธรรมชาติเดิมแท้ของเจ้านั้นเป็นสิ่งที่หนึ่ง ซึ่งไม่มีการตั้งต้นที่การเกิด และไม่มีการสิ้นสุดลงที่การตาย แต่เป็นของสิ่งเดียวรวดเร็ว และปราศจากการเคลื่อนไหวใดๆ ในส่วนลึกจริงๆ ของมันทั้งหมด.

(For) the five fundamental entities that constitute as viññāṇa (consciousness), (each of) it is an empty entity. Each of the 4 fundamental elements of physical body (paṭhavī, tejo, vāyo, āpo = hard material, energy, pressure/tension, bonding/fluidity) is not the thing that composed as 'our' body. The true mind has no shape, and has no arriving manner, no departing manner. Our original nature is a thing which has no starting at birth and no terminating at death, but is the single thing throughout, and wholly lack any movement in its true deep part.

จิตของเรากับสิ่งต่างๆ ซึ่งแวดล้อมเราอยู่นั้นเป็นสิ่งเดียวกัน ถ้าเราสามารถทำความเข้าใจได้ตามนี้จริงๆ เราจะได้รู้ถึงความรู้แจ้งเห็นแจ้งได้โดยแหวเดียวในขณะนั้น กลายเป็นผู้ที่ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับโลกทั้งสามอีกต่อไป. เราจะเป็นผู้อยู่เหนือโลก และไม่มีกรรมไปผูกพันเกิดใหม่อีกแม้แต่นิดเดียว. เราจะเป็นแต่ตัวของเราเองเท่านั้น ปราศจากความคิดปรุงแต่งโดยสิ้นเชิง และเป็นสิ่งเดียวกับสิ่งสูงสุดสิ่งนั้น. และเราจะได้รู้ถึงภาวะแห่งความที่ไม่มีอะไรปรุงแต่งได้อีกต่อไป ฉะนั้น นี่แหละคือหลักธรรมะที่เป็นหลักมูลฐานอยู่ในที่นี้

Our mind, and the various entities which surround us, are the same thing. If we can truly understand this (concept), we will arrive at the true enlightenment in just a blink at that moment, becoming one who will no longer need to involve (reincarnated) in the 3 Realms (of existence) any more. We will be above the World (i.e. supra-mundane), we will have no inclination for a rebirth even in a tiny bit. We will only be just oneself, devoid of ideas to taint the mind at all, and become one and the same as that highest thing. Then we will arrive at the state of having nothing tarnishable to us any more. Thus, this is the dhamma entity that is the fundamental principle in it.

สัมมาสัมโพธิ เป็นชื่อของการเห็นแจ้งชัดว่าไม่มีกรรมใดเลยที่ไม่เป็นโมฆะ. ถ้าเราเข้าใจความจริงข้อนี้แล้ว ของหลอกหลวงทั้งหลายจะมีประโยชน์อะไรกันแล้ว.

Samma-sambodhi (Rightly self-awakening to be the self-taught Buddha) is the name of enlightenment to 'see' clearly that there is no such dhamma (mental attributes) that is not useless. If we understand this statement of truth, how would all deceitful things be useful to us ?

ปรีชาญาณก็คือการรู้แจ้ง ความรู้แจ้งคือจิตต้นกำเนิดดั้งเดิม ซึ่งปราศจากรูป ถ้าเราสามารถทำความเข้าใจได้ว่า ผู้กระทำและสิ่งที่ถูกกระทำคือจิตและวัตถุเป็นสิ่งๆ เดียวกัน นั่นแหละ จะนำเราไปสู่ความเข้าใจอันลึกซึ้ง และลึกลับเหนือคำพูด และโดยความเข้าใจอันนี้เอง พวกเราจะได้ล้มตาต่อสังขารธรรมที่แท้จริงด้วยตัวเราเอง

Wisdom (Sanskrit:Prajñā, Pali: Pañña) is the enlightenment (Thai word: 'clear knowing'). 'Clear knowing' is the Original Mind which lacks physical form, if we can make (ourselves) to understand. The actor and acted-upon are the mind and the object, (they) are the same thing, will lead (us) toward the understanding that is deep and (yet) enigmatic beyond speech. And by this understanding, we will have opened the 'eyes' to the genuine truth by ourselves.

สังขารธรรมเป็นที่พึ่งที่แท้จริงของเรานั้นไม่ได้หายไปจากเรา แม้ในขณะที่เรากำลังหลงผิดอยู่ด้วยอวิชชา และไม่ได้รับกลับมาในขณะที่เรามีการตรัสรู้ มันเป็นธรรมชาติแห่งภูตถตา ในธรรมชาตินี้ไม่มีทั้งอวิชชา ไม่มีทั้งสัมมาทิฏฐิ มันเต็มอยู่ในความว่าง เป็นเนื้อหาอันแท้จริงของจิตหนึ่งนั้น เมื่อเป็นดังนั้นแล้ว อารมณ์ต่างๆ ที่จิตของเราได้สร้างขึ้น ทั้งในฝ่ายนามธรรมและฝ่ายรูปธรรม จะเป็นสิ่งซึ่งอยู่ภายนอกของความว่างนั้นได้อย่างไร

The truly dependable truth of ours is not lost from us while we are still misled by avijjā (ignorance, unknowing), and (we) don't get it back whenever we enlighten. It is the nature of 'bhutathata'. In this nature, there is no ignorance, (and) no Right View (sammāditṭhi). It is full in the emptiness, and is the true essence of the One Mind. When it is such that, how would any mental objects that the mind created, both physical and abstract sides, can be things that reside outside of that emptiness?

โดยหลักมูลฐานแล้ว ความว่างนั้นเป็นสิ่งที่ปราศจากมิติต่างๆ แห่งการกินเนื้อที่ คือปราศจากกิลเลส ปราศจากกรรม ปราศจากอวิชชา และปราศจากสัมมาทิฏฐิ พวกเราต้องทำความเข้าใจอย่างกระจ่างแจ้งว่า โดยแท้จริงแล้วไม่มีอะไรเลย ไม่มีมนุษย์สามัญ ไม่มีพุทธะทั้งหลาย เพราะว่าใน ความว่างนี้ ไม่มีอะไรบรรจุอยู่แม้เท่าเส้นขนที่เล็กที่สุด อันจะเป็นสิ่งซึ่งสามารถจะมองเห็นได้โดยทางมิติ หรือกฎแห่งการกินเนื้อที่เลย มันไม่ต้องอาศัยอะไร และไม่ติดเนื่องอยู่กับสิ่งใด มันเป็น ความงามที่ไร้ตำหนิ เป็นสิ่งซึ่งอยู่ได้ด้วยตัวมันเอง หรือเป็นสิ่งสูงสุดที่ไม่มีอะไรสร้างขึ้น มันเป็นเพชรพลอยที่อยู่เหนือการตีค่าทั้งปวงเสียจริงๆ ถ้าเราแยกอุปถัมภ์ด้วยอวิชชา มรรคจิต เหตุต้องละผลต้องละ ใช้หนี้ก็หมด พันเหตุเกิด

By fundamental principle, the emptiness is the thing that is devoid of various dimensions of space occupation, that is lack of mental defilements, lack of karma (mental intention), lack of ignorance, and lack of Right-View. We must make (our) understanding clear that, in reality, there is nothing. There is no common (unenlightened) man, no various Buddhas, because in this emptiness, nothing was filled in, even a tiniest hair that might be seen to have dimension (size), or by (physical) law of space occupation at all. It does not depend on anything, and is not attached to anything. It is an untarnished beauty, as the thing that existed by itself, and is the highest thing that was not built by anything. It is (analogous to) diamond and gem that is above all valuation, indeed. If we separate physical body with vijjā (deep wisdom under the right path), Macca-citta (the special kind of mind that occur only during enlightenment), the cause (greed) must be expended, consequences must be expended, all debts paid then get over the cause for rebirth.

สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตในจักรวาล มีนับไม่ถ้วนรวมแล้วมี รูปกับนาม สองอย่างเท่านั้น นามเดิมก็คือความว่างของจักรวาล เข้าคู่กัน เป็นเหตุเกิดตัวอวิชชา เกิดเหตุก่อ. ที่ใดมีรูป ที่นั่นต้องมีนาม ที่ใดมีนาม ที่นั่นต้องมีรูป รูปนามรวมกัน เป็นเหตุเกิดปฏิกิริยาเปลี่ยนแปลงตลอดกาล แล้วเกิดกาลเวลาขึ้น คือรูปย่อมมีความดึงดูดซึ่งกันและกัน จึงเป็นเหตุให้รูปเคลื่อนไหว และหมุนรอบตัวเองตามปัจจัย รูปเคลื่อนไหวได้ต้องมีนาม ความว่างคั่นระหว่างรูป รูปจึงเคลื่อนไหวได้.

Living and non-living creatures in the Universe are so innumerable, (yet) in all existed as (either) physical (Form, Pali = rūpā) or abstract entities (Name, = mind). The original mind ("Name") and the voidness of the Universe paired up causing the rise of avijjā (unknowing), (thus) born the formative cause. Anywhere there was a physical entities, there would be mind. Anywhere there was a mind, that place must have physical entities. When physical and mind entities combined, causing reaction that change forever, then 'perceived time' arose. Physical entities attracted to one another, causing movements (of particles), and rotations, from factors. Physical entities, in order to move, must have mind, (and since) space existed in between physical entities, thus physical entities could move around.

เมื่อสภาวะธรรมเป็นอย่างนี้ สรรพสิ่งของวัตถุต่างๆ มีชีวิตและทั้งไม่มีชีวิตจึงต้องเปลี่ยนแปลง เป็นไตรลักษณ์ เกิด ดับ สืบต่อทุกขณะจิต ไม่มีวันหยุดนิ่งให้คงทนเป็นปัจจุบันตลอดเวลา.

จิตวิญญาณก็เกิดมาจากรูปนามของจักรวาล เขาเป็นมายาหลอกดวงแล้วเปลี่ยนแปลงให้คนหลงจากรูปนามไม่มีชีวิต เปลี่ยนมาเป็นรูปนามมีชีวิต จากรูปนามมีชีวิต มาเป็นรูปนามมีชีวิตที่มีจิตวิญญาณ แล้วจิตวิญญาณก็เปลี่ยนแปลงแยกออกจากกันไป คงเหลือแต่นามว่างที่ปราศจากรูป นี่เป็นจุดสุดยอดของการหลอกดวงของรูปนาม.

With the status of dhamma existed as described, thus all objects, (whether) living matter or non-living must change, manifesting the 3 characters (ti-lakkhaṇa: suffering, impermanence, non-self), born, terminated, continually every tiny moment of the mind, non-stop, unable to stay steadily as the present all the time.

Mental perception (cittā-viññāṇa) also arose from physical and mind entities of the Universe (physical and mind composite, Form and Name, from Pali: nāma-rūpa). Because it is a tricky illusion then people mistook changes of physical & mind composite which does not have life as the one that has life. (Then) from the physical and mind composite that has life (people mistook further) into the one that has consciousness. And (each stream of) consciousness changed separately from others, leaving just the empty mind that is void of physical. This is the apex of the misleading trick of physical and mind composite.

ต้นเหตุเกิดรูปนามของจักรวาล เป็นเหตุเกิดรูปนามพิภพต่างๆ ตลอดดวงดาวอันนับไม่ถ้วน เพราะไม่มีที่สิ้นสุด รูปนามพิภพต่างๆ เป็นเหตุให้เกิดรูปนามพืช รูปนามพืชเป็นเหตุให้เกิดรูปนามสัตว์ เคลื่อนไหวได้ จึงเรียกกันว่าเป็นสิ่งมีชีวิต ความจริง รูปนามจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตมันก็เคลื่อนไหวได้ เพราะมันมีรูปกับนาม เป็นเหตุเป็นผลให้เกิดปฏิกิริยาอยู่ในตัว ให้เคลื่อนไหวตลอดกาล และเปลี่ยนแปลง ถ้ามองด้วยตาเนื้อ ไม่เห็นจึงเรียกกันว่าเป็นสิ่งไม่มีชีวิต. เมื่อรูปนามของพืชเปลี่ยนมาเป็นรูปนามของสัตว์ เป็นจุดตั้งต้นชีวิตของสัตว์ และเป็นเหตุให้เกิดจิตวิญญาณ การแสดงเคลื่อนไหว เป็นเหตุให้เกิดกรรม

Original rise of 'Form and Name' of the Universe, caused formation of 'Form and Name' (and formation of) various Realms, including uncountable number of stars because there is no end. Various 'Form and Name' caused the rise of plant's 'Form and Name'. Plants' 'Form and Name' caused the rise of movable animals' 'Form and Name', thus (they are) called living things. In fact, whether a 'Form and Name' would have life or not, it can move around, because the existence of Form and Name are cause and effect, forming reactions in themselves, to move forever and to change. Because (we) can't see with (bare) physical eyes, they are thus called non-living things. When plants' 'Form and Name' evolved to form animals' 'Form and Name', as the origin of animals' lives, and caused the rise of mental perceptions, exertion of movements are causes of karma (intentional actions).

สัตว์ชาติแรกมีแต่สร้างกรรมชั่ว สัตว์กินสัตว์ และมีความโกรธ โลก หลง ตามเหตุ บังคับ ภายนอก ภายใน ที่มากระทบ. กรรมที่สัตว์แสดง มี ตา หู จมูก ลิ้น กาย ๕ อย่าง ไปกระทบกับ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ๕ อย่าง แล้วเข้ามาประทับ บรรจุ บันทึก ถ่ายภาพ ติดอยู่กับรูปปรมาณู ซึ่งเป็นสุขุมรูป แฝงอยู่ในความว่าง เราไม่สามารถมองเห็นด้วยตาได้ ที่แฝงอยู่ในความว่างคั่นระหว่างตา หู จมูก ลิ้น กาย นั้นไว้ได้หมดสิ้น

Animals in their first life just did only evil deeds. Animals ate animals, with anger, greed, ignorance, due to external factors that impacted (their senses). Karma that the animals showed are of 5 categories (based on sensing channels): eyes, ears, nose, tongue, body, which were impacted with images, sounds, smells, tastes, touches, (altogether) 5 types of senses. Then they were placed, recorded, imprinted to the physical atomic

form, which is of a 'delicate form', hidden in the emptiness, invisible to our eyes, completely hidden in the intervening void between eyes, ears, nose, tongue, and body.

เมื่อสัตว์ชาติแรกเกิดนี้ได้ตายลง มีกรรมชั่วอย่างเดียว เป็นเหตุให้สัตว์ต้องเกิดอีก เพื่อให้สัตว์ต้องใช้หนี้เกิดกรรมชั่วที่ได้ทำไว้ แต่สัตว์เกิดขึ้นมาแล้วหายอมใช้หนี้เกิดกันไม่ มันกลับเพิ่มหนี้ให้เป็นเหตุเกิดวิญญูณ จนปัจจุบันชาตินี้ ดังนั้นด้วยอำนาจกรรมชั่วที่ประทับติดอยู่ในสุขุมรูป ๕ กองตลอดเพศผู้เมียที่ติดสุขุมรูป ๕ กองนั้น ก็เกิดหมุนรวมกันเข้าเป็นรูปปรมาณูกลม คงรูปอยู่ได้ด้วยการหมุนรอบตัวเองมีหยุดนิ่ง เป็นค้นหาให้จิตใจได้อาศัยอยู่ข้างในเรียกว่า รูปวิญญูณ หรือจะเรียกว่ารูปถอดก็ได้ เพราะถอดมาจากความว่างคั่นรูปหยาบนั่นเอง ซึ่งเป็นสุขุมรูปแฝงอยู่ในความว่าง แฝงหมุนของรูปอยู่ ไม่มีเทพเจ้าองค์ใดฆ่าให้ตายได้ นอกจากนิพพานเท่านั้น.

When an animal of the first life died, only bad actions were the cause for its reincarnation, for the animal to repay debt of evil deed that had been done. But after animals were reborn, they did not agree to repay (the old) debt, but increased the debt (even further), causing multiplications until their present lives. Thus, with the power of evil deeds which animals have attached to the 'delicate form' of the 5 aggregates, of all males and females, each the 'delicate form' of the 5 aggregates then twirled and together forming a spherical atom, a form made sustainable by spinning around itself, non-stop. This served as a 'cave' for the mind to reside inside, called 'viññāna form'. Or it might be called a 'generated image', because it was emerged from the empty intervening space between crude physical forms itself, which is the 'delicate form' hidden in the emptiness. Viññāna form thus has a more prolonged life than the crude physical form, having bad karma to support its rotation to sustain the form. None of any divine power can kill it, except Nibbāna (Nirvana) only.

ส่วนการแสดงกรรมของสัตว์ที่ประทับจิตอยู่ในรูปสุขุมรูป ตา หู จมูก ลิ้น กาย ๕ กองนั้นรวมกันเข้าเรียกว่าจิต จึงมีสำนักงานจิต ติดอยู่ในวิญญูณ ๕ กอง รวมกันเป็นที่ทำงานของจิตกลาง แล้วไปติดต่อกับตา หู จมูก ลิ้น กาย ภายนอก ซึ่งเป็นสื่อติดต่อของจิต ดังนั้น จิต กับ วิญญูณ จึงไม่เหมือนกัน จิตเป็นผู้รู้นึกคิด ส่วนวิญญูณเป็นค้นหาให้จิตได้อาศัยอยู่ และเป็นยานพาหนะพาจิตไปเกิด หรือจะไปไหนๆ ก็ได้ เป็นชีวิตรักษารูป สุขุมรูปที่ถอดจากรูปหยาบ มีรูปเพศผู้ เมีย ตา หู จมูก ลิ้น กาย อยู่ในวิญญูณไว้ได้เป็นเหตุเกิดสืบต่อภพชาติต่อไป

On the manifestation of the animals' Karma which are imprinted in the 'delicate form', (with) eyes, ears, nose, tongue, body, as the 5 senses combined, was called cittā (mind), thus there existed a 'workplace' attached to the 5 channels of perception, included as the working place for the central mind, which is also connecting to the eyes, ears, nose, tongue, external body, that are the connecting media of the mind. So 'cittā' (mind) and 'viññāna' (consciousness) are not the same. Cittā is the one who knows, but the viññāna is just a cave for the mind to reside and to be a vehicle for the mind to be reborn, or to take it (to travel) anywhere. The is the preserver of delicate form, the form that emerged from the crude form, which is in male and female forms, with eyes, ears, nose, tongue, and body, in the consciousness, to be a cause for continuation of rebirths.

เมื่อสัตว์ตาย ชีวิตว่างกายหยาบของภพชาตินั้นๆ ก็หมดไปตามอายุขัยชีวิตว่างกายหยาบของภพภูมิชาตินั้นๆ. ส่วนชีวิตแท้ รูปปรมาณู วิญญูณ จะไม่ตายสลายตาม จะต้องไปเกิดตามภพภูมิ

ต่างๆ ตามเหตุปัจจัย เป็นวิภูฏะ. หมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปด้วยชีวิตแท้ รูปถอด หรือวิญญาณหมุนรอบตัวเองนี่เอง เป็นเหตุให้จิตเกิดดับ สืบต่อ คอยรับเหตุการณ์ภายนอกภายในที่มากกระทบ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ แล้วจิตก็เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย จะดีหรือชั่วก็สะสมเข้าไว้ เป็นทุน เหตุเกิด เหตุดับ หรือปรุงแต่งต่อไปจนกว่า กรรมชั่ว เหตุเกิด จะหมดไป. ชีวิตรูปถอด วิญญาณ ก็จะหยุดการหมุน. รูปสุขุมรูป วิญญาณ ซึ่งเกิดมาจากกรรมชั่ว สืบต่อมาแต่ชาติแรกเกิดก็จะสลายแยกออกจากกันไป คงรูปอยู่ไม่ได้ มันก็กระจายไป ส่วนกิกกรรมดี ธรรมะที่ติดอยู่กับวิญญาณ มันก็จะกระจายไปกับรูปปรมาณู คงเหลือแต่ความว่างที่คั่นช่องว่างของรูปปรมาณูทุกๆ ช่อง ฉะนั้นโดยปราศจากรูปปรมาณู ความว่างนั้นจึงบริสุทธิ์และสว่าง รวมเข้ากับความว่าง บริสุทธิ์ สว่างของจักรวาลเดิม เข้าเป็นหนึ่งใน เรียกว่า นิพพาน.

When a living thing died, the life and crude body of that incarnation ended according to (limited) life-span of the crude body of the particular Realm. But the true 'life' or 'atomic form', (and) *viññāṇa* (consciousness) will not die nor degrade as consequence to the (deceased) body, (but) would be reborn in various Realms, according to causes and factors. It is a cyclic (phenomenon), (which is) circulating, changing, via the true life in emerged form, and consciousness, which are rotating, is the cause for the mind to rise and terminate, awaiting for external events to impinge upon eyes, ears, nose, tongue, body, and mind, and the mind would change to suit the causal factor which effected it.

Good or evil, all are accumulated as causes for rebirths and terminations, and to taint the mind continuously, until bad Karma, which are the causes, run out. The emerged form of life, (and) *viññāṇa*, will then stop rotating. The delicate physical form, and *viññāṇa* which have been compounded by bad Karma and continued since the first life would then disintegrate from each other, unable to hold on together. They are scattered. But good intentional actions, the entity that attached to the *viññāṇa*, is scattered with the atomic form. Only voidness that served as intervening spaces among atomic forms remained. Therefore, by do not having atomic form (any longer), the emptiness is thus pure and bright, can combine to the emptiness, pureness, and brightness of the Original Universe, united as One, which is called *Nibbāna* (Nirvana).

เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงสร้างชีวิตพระพุทธศาสนาให้ก่อเกิดเป็นชีวิตอย่างบริบูรณ์ดังพระประสงค์แล้ว พระพุทธองค์จึงได้ทรงละวิภวตัณหานั้น เสด็จสู่อุปปาทิเสสนิพพาน คือเป็นผู้หมดสิ้นทุกตัณหา เป็นผู้ดับรอบโดยลักษณะการแห่งอุปปาทิเสสนิพพานของพระองค์ก็คือ ลำดับแรก ก็ทรงเจริญฌานถึงสมาธิเข้าไปจนถึงสัญญาเวทิตนโรธ หมายความว่าเข้าไปดับลึกสุดอยู่เหนืออรุปฌาน

When the *samma-sambudho* (*Gautama Buddha*) made Buddhism into life, built into life as complete as he wished, he then left that *vibhavataṇhā* (small desires for abstract entities), to enter *Nibbāna* for the final time in his life, which means he was one without any desire, was one who extinguished all (mental defilements) around, by the characteristic of his *anupādhisesa Nibbāna* (i.e. entering Nirvana without further attachment to the 5 *khandas*). First, he meditated (from form-based meditation *rūpajhānas*, then into abstract-based meditation, *arūpajhānas*, then delved) deeper into the *saññā-vedayita-nirodha* (i.e. Buddhists' ninth *jhāna* deeper than the *nevasaññānāsaññāyatana*). This means he went on to extinguish (all ties) deeper beyond *arūpajhānas*.

ในวาระแรกนั้น พระองค์ยังไม่ได้ดับขันธ์ต่างๆ ให้สิ้นสนิทเป็นเด็ดขาดแต่อย่างใด ยังเพียงเข้าไป

เพื่อทรงกระบวนกรแห่งการสู้นิพพานหรือนิโรธเป็นครั้งสุดท้ายแห่งชีวิต พุดงายๆ ก็คือสู้อสิ่งที พระองค์ได้สร้างได้ทรงพากเพียรก่อเป็นทาง เป็นแบบอย่างไว้ เป็นครั้งสุดท้ายเสียหน่อย ซึ่งเรียก ได้ว่า สิ่งอันเกิดมาจากทีพระองค์ได้ยอมอยู่กับอริทุกข์ อันเป็นอริทุกข์ทีมนุษย์ธรรมดาผู้มีจิต ทยาบเกินกว่าจะสัมผัสมันว่ามันเป็นทุกข์

At first, he did not extinguish various khandhas at once, (he) entered just to (start and) sustain a process of entering Nibbāna, or nirodha (i.e. extinguishment of sufferings), for the last time of his life. Simply speaking, (he) was to enter the thing (i.e. the path) that he had arduously paved as the example for others, just for his last time. It may be said that because of his dedication (to teach mankind for 45 years after his Enlightenment), he had lived with (remaining) particles of suffering, the particles which were too delicate for rough minds of unenlightened men to sense (and recognize) it as suffering.

และกระบวนกรกระทำจิตตนให้ถึงซึ่งสัญญาเวพิตนิโรธนี้มันเป็นกระบวนกรทีพระอนุตรสัม มาสัมพุทธเจ้า พระผู้เป็นยอดแห่งศาสนาในโลกเท่านั้นทีทรงค้นพบ ทรงนำมาตีแผ่เผยแจ้งออกสู่อ สัตว์โลกให้ฟังปฏิบัติตาม เมื่อทรงสิ่งซึ่งสุดท้ายนี้แล้ว จึงได้ถอยกลับมาสู่ภาวะต้นคือ ปฐมฌาน แล้วจึงได้ตัดสินพระทัยสุดท้าย เสด็จดับขันธทั้ง ๓ ไปทีละขันธ วิญญาณขันธนั้นเหลือแต่ร่างกาย ดับไปเสียก่อนจะเข้าสู่ปฐมฌานนานแล้ว เพราะต้องดับสังขารขันธ หรือสังขารธรรมชั้นแรกเสีย ก่อน วิญญาณขันธจึงจะดับ ดังนั้น จึงไม่มีเชื้อใดเหลืออยู่แห่งวิญญาณขันธทีหยาบนั้น พระองค์ เริ่มดับสังขารขันธหรือสังขารธรรมชั้นในสุด ผลอันให้เกิดวิภวตัณหาได้ชั้นหนึ่งเสียก่อน จึงได้ เลื่อนขึ้นสู่ตติยฌาน แล้วจึงดับสัญญาขันธ เลื่อนขึ้นสู่ตติยฌาน เมื่อพระองค์ดับสังขารขันธ หรือ สังขารธรรมชั้นในสุดอีกที ก็เป็นอันเลื่อนขึ้นสู่จตุตถฌาน คงมีแต่เวทนาขันธสุดท้ายแห่งชีวิต นั่น คือลักษณะการแห่งขันสุดท้ายของการจะดับสิ้นไม่เหลือ

And the process of making one's mind to reach saññā-vedayita-nirodha is the process that only the ultimate samma-sambudho, the top religious teacher of the World, had self-discovered and dispersed (the knowledge) to (other trainable) beings of the World to follow the practice. When he had sustained this deepest jhāna, then he (gradually) step back to the beginning state which is the first jhāna. Then he lastly decided to extinguish the 3 khandha, one by one. Viññāṇa khandha was still remained but the body had been extinguished (stopped) before entering the first jhāna, because the saṅkhāra khandha or saṅkhāra dhamma must be put out first before viññāṇa khandha could be extinguished. So there would be nothing left for the rough viññāṇa khandha, then he started to extinguish sankhara khandha or inner saṅkhāra dhamma, that would have caused formation of vibhavataṇhā (i.e. desire for abstract entities) at first. Then he moved to the second jhāna, and he extinguished the saññā khandha. Then he moved to the third jhāna when he extinguished the saṅkhāra khandha or saṅkhāra dhamma of the innermost layer, then moved to the fourth jhāna, just only the vedanā khandha (of neutral feeling) remained as the last khandha for (his) life. That is the characteristic of the last level toward the total extinguishment with nothing remained.

เมื่อพระองค์ดับ สังขารขันธ หรือสังขารธรรมใหญ่สุดท้ายทีมีอยู่ทั้งสิ้นแล้ว แล้วก็มาดับเวทนาขันธ อันเป็นจิตขันธ หรือนามขันธ ทีในจิตส่วนในคืออวัจนจิตเสียก่อน แล้วจึงได้ออกจาก จตุตถฌาน พัว้อมกับมาดับจิตขันธ หรือนามขันธสุดท้ายจริงๆ ของพระองค์เสียลงเพียงนั้น นี้ พระองค์เข้าสู่ นิพพานอยู่ตรงนี้ นั่นคือพระองค์ดับเวทนาขันธในภาวะจิตตื่น หรือวิถิจิตอันเป็นปกติของมนุษย์ ครบพร้อมทั้งสติและสัมปชัญญะ ไม่ถูกภาวะอื่นใดทีมาครอบงำ เป็นภาวะจงใจ ไม่ถูกภาวะใดนำพาให้หลงไหลใดๆ ทั้งสิ้น เป็นภาวะแห่งตนเองอย่างบริบูรณ์

When he had extinguished saṅkhāra khandha, or the last major saṅkhāra dhamma in

existence in total, then (he) extinguished vedana khandha, that is (called) a cittā khandha or nāma-khandha of the inner mind, or bhavangkha cittā (baseline stream of mind spheres), the he exited the fourth jhāna meanwhile extinguishing the cittā khandha (i.e. mind container), or his true last mental component at that step.

Here, the Buddha entered Nibbāna at that point. That was he who extinguished vedanā khandha while in the awakened status, or in the mind stream of human norm, full of recollection (Pali: sati) and consciousness, not under influence of other things. It was an intentional status, not controlled by any (other) status which would camouflage or mislead him in any way. It was his perfect condition.

เมื่อเวทนาขันธ์สุดท้ายแยกๆ จริงๆ ได้ถูกทำลายลงอย่างสนิท จึงเป็นผู้บริสุทธิ์ หหมดสิ้นแล้วซึ่งสังขารธรรมและหมดเชื้อ จิตขันธ์ หรือ นามขันธ์ ทั้งปวงใดๆ ในพระองค์ท่าน ไม่มีเหลือ คงทิ้งแต่รูปขันธ์ อันจะมีชีวิตนั้นไม่ได้แน่ เพราะรูปไม่ใช่ชีวิตหากสิ้นนามเสียแล้ว ก็คือแท่ง ก็คือก้อนวัตถุหนึ่งนั้น เท่านั้นเอง

When the last genuine vedanā khandha was extinguished completely, thus (he) became perfect, (having) eliminated all the saṅkhāra dhamma, and eliminated any germinating mental seed of any type in him. Nothing was left. Leaving just only the physical form which certainly would not have life. Because the physical body (alone) is not life. If the mind was removed, the body would be just a slab, only a piece of object.

นั่นแหละคือลำดับมาน ที่พระอรุณฤทธเถระเจ้าได้นำมานจิตเข้าไปดู เป็นวิธีการดับโดยแท้ ดับโดยจริง โดยพระองค์เป็นผู้ดับเองเสียด้วย

That was the sequence of the meditation steps that Anurudha Thera Bhikkhu (a senior monk and Arahant who excelled at clairvoyance) described (to other monks surrounding the deathbed of the Buddha) when he monitored the (progress of) Buddha's entering parinibbāna. It (the process) was genuine extinguishment (of all mental defilements), direct extinguishment, by the Buddha doing on his own.

คำสอนของพุทธะทั้งหมดในวัฏฏ์นี้ ก็คือการเพาะให้พุทธจิตนั้นผลิออกมาให้เราปรากฏเห็นเท่านั้นเอง เพียงแต่เราทำให้มันว่างจากความคิดปรุงแต่งต่างๆ ซึ่งล้วนแต่นำไปสู่การเกิดและการดับอยู่ตลอดกาล และนำไปสู่ความทุกข์เดือนร้อนใจของสัตว์โลกและโลกอื่นไปจริงๆ เท่านั้น เราก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมามีวิธีปฏิบัติเพื่อการตรัสรู้และหาทางออกทั้งหลายทั้งสิ้นเลย

คำสอนของพุทธะทั้งหมดมีวัตถุประสงค์ข้อนี้เพียงข้อเดียว คือพาพวกเราข้ามขึ้นให้พ้นเสียจากภูมิแห่งความคิด บัดนี้ถ้ารู้ความคิดหรือหยุดความคิดของเราได้สำเร็จแล้ว ประโยชน์อะไรด้วยธรรมทั้งหลายที่พุทธะได้สอนไว้ มันหมายถึงสามารถปฏิบัติจนหยุดคิด ความคิดปรุงแต่งต่างๆ เสียได้ ไม่มีอะไรสามารถปรุงให้จิตคิดไปตามอำนาจกิเลสตัณหาได้อีกต่อไป เป็นจิตที่ว่างจากสิ่งปรุงแต่งและความคิดทั้งปวง นั่นแหละเป็นตัวธรรมหรือพุทธะ หรือธรรมชาติเดิมแท้ที่อยู่ในความเป็นเช่นนั้น เพราะเรานั่น ถ้าเราสามารถทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งแล้ว คำพูดของมนุษย์ไม่สามารถหว่านล้อมหรือเปิดเผยมันได้ ความตรัสรู้คือความไม่มีอะไรให้ระลึกถึง ผู้ถึงได้ก็ไม่พูดแล้ว ไม่พูดว่าเขารู้อะไร เพราะสิ่งนี้มีมันอยู่เหนือคำพูด

All teaching of all the Buddhas in this epoch are (aimed at) cultivation of Buddha's (quality of) mind to blossom (in us and) for us to see (by ourselves). We just (need to) make (the mind) absent from thinking, which (otherwise) would tarnish it. All those (thinking) would lead to (countless cycles of) rebirth and death, forever, and only lead to suffering in the

minds of the World's creatures, and of other world's. We then have neither necessity to have any practical method for enlightenment nor find all the ways to get out (of these cycles) at all.

All teaching of the Buddha has an aim of this single issue, that is to take us away from the Realms of thinking. Now if we (could) squeeze the idea, or to stop our idea successfully, for what use (else) would all dhamma of the Buddha had taught (and) left (for mankind) be? Nothing can tarnish the mind to obey the power of lust and other defilements any further. (The mind then) would be the mind free from spices and all thinking. That is the dhamma, or 'Buddha', or the original nature in the 'being as it is'. Because for us, if we could make deep understanding, human sayings (alone) can not convince or reveal it. The enlightenment means having nothing to be thought of. Ones who have reached it don't talk (of it) any more. (They) don't talk of what they know, because this thing is beyond speakable words.

จบพระธรรมเทศนา

End of the Dhamma Discourse

A verbal discourse given by Phra Rachavuddhachariya, or Luangpoo Dulya Atulo Bhikku * (1887-1983, B.E. 2430-2526),

translated from recorded voice in Thai into English and gave remarks by Burachai Sonthayanon, Ph.D.

แปลและอธิบายเพิ่มเติมเป็นภาษาอังกฤษโดย ดร. บุรชัย สอนทยานนท์
Version 1.4, November , 2017

Keywords: sunyata, Śūnyatā, shunyata, suññatā, void, emptiness, nothingness, Nirvana, Nibbana, selfless, non-self, Buddha, Buddhahood, Parinibbana, suññatā, จิตหนึ่ง พุทธะ ผู้รู้ พระพุทธเจ้า ความดับ ความว่าง ปรินิพพาน สัจญญาเวทิตนโรธ